

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

II МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТРАТЕГІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В
УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

20-21 ЖОВТНЯ 2022 Р.
М.ЧЕРНІВЦІ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Київський університет імені Бориса Грінченка
Рівненський державний гуманітарний університет
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада Світового Конгресу
Українців (Канада)
Гданська Вища школа гуманістична (Польща)
Сучавський університет імені Штефана Чел Марє (Румунія)
Арієльський університет (Ізраїль)

СТРАТЕГІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

*Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної
конференції*

20-21 жовтня 2022 р.

Чернівці – 2022

УДК 378.011.3-051(477+4-6ЄЄ)

С 833

Друкується за ухвалою Вченої ради Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 11 від 31 жовтня 2022 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Філіпчук Георгій Георгійович, доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України;

Федірчик Тетяна Дмитрівна, доктор педагогічних наук, професор;

Романюк Світлана Захарівна, доктор педагогічних наук, професор;

Янкович Олександра Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент;

Шестобуз Ольга Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент;

Dr. Kierzkowska Iryna, prof. Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa
im. Wojciecha Korfatego (Польща);

Colomeischi Aurora-Adina, Phd, associate professor, Stefan cel Mare
University (Румунія).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бахмат Наталія Валеріївна, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка

Суржук Тетяна Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри теорії і методик початкової освіти Рівненського державного
гуманітарного університету

С 833

Стратегії модернізації педагогічної освіти в Україні та країнах

Європейського Союзу : Матеріали II Міжнародної науково-практичної
конференції, м. Чернівці, 20-21 жовтня 2022 року / за наук. ред.
д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім.
Ю. Федьковича, 2022. 157 с.

ISBN 978-966-423-737-3

До збірника увійшли наукові доповіді та виступи учасників Міжнародної
науково-практичної конференції «Стратегії модернізації педагогічної освіти в
Україні та країнах Європейського Союзу», в яких проаналізовано досягнення і
сучасний стан педагогічної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу,
виокремлено актуальні проблеми її розвитку й обґрунтовано стратегії
модернізації в контексті євроінтеграційних процесів задля посилення ролі
освітньої галузі в підготовці висококваліфікованих конкурентоспроможних
фахівців для розбудови Української держави та зростання її міжнародного
авторитету в європейській спільноті.

Збірник адресовано науковцям, педагогам, студентам, аспірантам,
докторантам, широкому загалу читачів, усім, хто цікавиться проблемами
розвитку вищої освіти.

УДК 378.011.3-051(477+4-6ЄЄ)

Відповідальність за зміст матеріалів та літературні джерела несуть автори.

ISBN 978-966-423-737-3

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Романюк Світлана	121
Концептуальні засади розвитку вищої педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу і України	
Руснак Іван, Василик Марина	127
Педагогічні основи іншомовної освіти майбутніх фахівців у європейському освітньому просторі	
Сіранчук Наталія	134
Реалізація компетентнісного підходу в освіті країн Європейського Союзу та України	
Сливка Лариса	138
Педагогічний нагляд за здоров'язбережувальним вихованням учнів загальноосвітніх шкіл у польському освітньому просторі	
Суржук Тетяна, Костолович Тетяна	141
Підготовка майбутніх учителів до формування в учнів початкових класів уміння вчитися	
Тимчук Людмила, Пенішкевич Олександра	145
Формування морально-правових основ світогляду молоді в процесі навчання задля самостійної демократичної України	
Філіпчук Наталія, Грищенко Юлія	153
Формування національних цінностей у змісті сучасної освіти: вітчизняний і Європейський досвід	
Філіпчук Георгій	158
Європейськість в освітній стратегії України	
Цуркан Таїсія, Клим Марина	166
Сутність та структура професійно значимих цінностей педагога	

Світлана Романюк
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
та методики початкової освіти,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
Україна
s.romaniuk@chnu.edu.ua

Svitlana Romaniuk
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Head of the department of pedagogy
and methods of primary education
Yurii Fedkovych Chernivtsi National University
Ukraine
s.romaniuk@chnu.edu.ua

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ
РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ І УКРАЇНИ**

**CONCEPTUAL BASIS
OF DEVELOPMENT OF HIGHER PEDAGOGICAL
EDUCATION IN THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN
UNION AND UKRAINE**

Ключові слова: *Європейський Союз, вища педагогічна освіта, стратегії розвитку, партнерська взаємодія, привабливість, конкурентоспроможність, інформаційне суспільство, інноваційні технології, мобільність.*

Інтеграційні процеси на Європейському континенті, входження України в освітньо-науковий простір Європи зумовлюють необхідність ґрунтовного і всебічного дослідження концептуальних основ та пошуку ефективних механізмів розвитку систем освіти в нашій державі, впровадження європейських стандартів, норм і досягнень у вітчизняну освітню галузь. Такий підхід сприятиме утвердженню в Україні

європейської етнокультурної ідентичності та визначенню перспективних засад і стратегій модернізації вітчизняної педагогічної освіти в контексті викликів інформаційного суспільства та реалізації положень Концепції «Нова українська школа» і Концепції розвитку педагогічної освіти.

Стратегії трансформації освітньої сфери європейських держав привернули увагу вітчизняних учених після проголошення незалежності України у зв'язку з необхідністю вироблення власної концепції розбудови національної освіти з урахуванням прогресивних здобутків зарубіжної педагогіки в цій галузі. У значній мірі цьому сприяло те, що основним принципом функціонування Європейського Союзу стало не підпорядкування інтересів країн-членів уніфікованій стратегії розвитку, а презентація національних інтересів, зокрема і в системах освіти, на загальноєвропейському рівні. Дослідженню проблем еволюції освітньої стратегії ЄС присвячено роботи В.Антонюк, Г.Сгорова, Л.Коваль, О.Комоцької, О.Локшиної, Н.Лавриченко, О.Матвієнко, Н.Ничкало, О.Овчарук, О.Рибак, С.Сапожникова, А. Сбруєвої, В.Семелітко, І.Тараненко, І.Фольварочного, М.Ярмаченка та ін.

Розвиток вищої педагогічної освіти в Україні та за кордоном висвітлено в працях Г.Алексевич, С.Гончаренка, І.Зязюна, Т.Кошманової, В.Кременя, В.Лугового, В.Майбороди, Л.Пуховської, З.Равкіна, І.Яковлева, Т.Яркіної та ін. Реформування початкової освіти на засадах концепції Нової української школи досліджували Н.Бібік, І.Богданова, В.Бондар, М.Вашуленко, О.Комар, О.Ліннік, О.Онопрієнко, О.Савченко, М.Томенко.

У контексті досягнень зарубіжної та вітчизняної педагогіки ставимо за *мету* проаналізувати сучасні теоретико-методологічні основи розвитку вищої педагогічної освіти в країнах – членах ЄС та Україні в умовах європейських інтеграційних процесів.

Насамперед доцільно наголосити, що освітні реформи в ЄС і нашій державі відбуваються відповідно до законів «Про освіту», які є системними компонентами освітнього законодавства кожної країни – учасниці європейського міждержавного об'єднання, оскільки саме в них були сформульовані основні засади державної політики у сфері освіти.

Порівняльний аналіз цих документів дає підстави стверджувати, що вони побудовані на спільних для всіх держав принципах, до яких, зокрема, належать: доступність освіти, світський характер освіти, гуманістична спрямованість; пріоритет людських цінностей; виховання у молоді громадянськості, працьовитості, поваги до прав та свобод людини, любові до навколишнього природного середовища та родини; єдність навчання та виховання; інтеграція культурного та освітнього простору; органічний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, традиціями, цінностями; свобода та плюралізм в освіті; демократичний, державно-суспільний характер управління освітою; автономність освітніх закладів; науковість; гнучкість та прогнозованість, наступність та неперервність системи освіти; її інтеграція з наукою та виробництвом відповідність світовому рівню освіти [3, с.53].

Водночас дослідженням встановлено, що концептуальні норми законів «Про освіту» є фундаментом для створення відповідних законодавчих актів для кожного з освітніх рівнів. На цій підставі були розроблені, обґрунтовані та прийняті концепції, доктрини, стратегії та програми розвитку освіти - узагальнюючі законодавчі документи кожної з країн ЄС, які регламентують процеси функціонування та реформування національних освітніх систем.

Зазначимо, що найбільш помітні зміни у вищій освіті країн Європи стосуються поступового зближення західноєвропейських освітніх систем та закладів вищої освіти. Більшість урядів та керівників ЗВО усвідомили, що спільні обговорення різних проблем, які виникають у цій галузі, будуть корисними для всіх, незалежно від того, наскільки відрізняються їхні національні та субрегіональні ситуації. Однак ця тенденція ніяким чином не впливає на притаманну різноманітність вищої освіти в Європі, хоча вищі навчальні заклади континенту вже протягом багатьох років відчувають потребу в поглибленій реформі своїх структур. Водночас у Всесвітній декларації про вищу освіту увага приділяється питанням забезпечення якості освіти, акредитації та конкурентоспроможності, сприяння мобільності викладачів та студентів, скорочення державного фінансування вищої освіти та необхідність диверсифікації джерел фінансування, зберігаючи

відповідальність урядів щодо забезпечення вищої освіти як «суспільного блага», заклик до більшої інституційної автономії разом із посиленням підзвітності глобалізаційним тенденціям у вищій освіті [1, с.11].

Аналіз реалій в освітніх системах країн ЄС засвідчує, що створення Європейського простору вищої освіти, разом з іншою стратегічною метою – створенням Європейського науково-дослідницького та інноваційного простору, тепер є основою для довгострокового розвитку вищої освіти на континенті, що також стимулює обговорення реформи вищої освіти за межами Європи.

Основними стратегічними напрямками в цьому аспекті визнано забезпечення привабливості та конкурентоспроможності систем вищої педагогічної освіти держав-учасниць, створення кадрового потенціалу, відповідно до вимог інформаційного суспільства та економіки, базованої на знаннях і професійних компетентностях фахівців; модернізація матеріально-технічної бази закладів вищої освіти: розбудова університетських кампусів (містечок, інфраструктури), створення центрів інформаційно-комунікаційних технологій, навчальних, науково-дослідних, дослідно-випробувальних лабораторій, електронних бібліотек, ресурсних, тренінгових центрів, забезпечення їх навчально-методичним і науковим обладнанням; розроблення і впровадження нових механізмів економіки вищої освіти; розширення системи вищої педагогічної освіти з метою задоволення потреб місцевих громад у європейських освітніх стандартах; підвищення якості викладання і навчання в системі вищої педагогічної освіт шляхом утвердження принципу неперервності освіти; надання автономії закладам вищої освіти, які здійснюють підготовку педагогічних і науково-педагогічних кадрів; подальше розширення приватного сектора вищої педагогічної освіти за рахунок збільшення контингенту студентів. Результатом такої цілеспрямованої діяльності має бути генерація сучасних педагогів із гнучким мисленням, здатної до аналітичної і творчої діяльності, до вирішення складних проблем різного характеру і в різних сферах життєдіяльності.

У теорії і практиці вищої освіти країн ЄС і в Україні особлива увага приділяється розвитку університетської освіти. Досвід переконує, що університети є ідеальним місцем для

викладачів, які здатні передавати свої знання і володіють необхідними засобами для їхнього удосконалення за допомогою досліджень та інновацій та студентів, які мають право, здатність і бажання збагатити свій розум цими знаннями.

Одним із провідних напрямків удосконалення вищої педагогічної освіти в країнах ЄС та Україні з урахуванням національних традицій і тенденцій євроінтеграції визнано вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів (у нашій державі цей процес відбувається відповідно до Концепції нової української школи), спроможних компетентно виконувати багатофункціональну педагогічну діяльність, упроваджувати інноваційні технології, організовувати співпрацю в освітньому процесі на засадах педагогіки партнерства, відповідати на виклики сучасності, працювати в умовах невизначеності [2, с.158].

Перспективи подальшої модернізації освітньої галузі в нашій державі, зокрема й педагогічної, визначила Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, прийнята в 2022 р. Вона визначає місце вищої освіти у суспільстві й економіці країни через формулювання місії та візії, основні стратегічні й операційні цілі та завдання щодо їх досягнення, механізм реалізації та моніторингу, очікувані результати та способи їх вимірювання [4, с.3].

Таким чином європейський вектор стратегічних змін у розвитку вищої педагогічної освіти в Україні дав підстави для визначення концептуальних засад її подальшої модернізації й реформування. До них, зокрема, належать:

забезпечення рівного доступу до вищої педагогічної освіти на всіх її рівнях, яка повинна сприяти розвитку компетенцій громадян, необхідних для їх працевлаштування, ефективної праці і подальшого навчання; приведення системи освіти України у відповідність до вимог ринку освітніх ресурсів і праці; покращання якості освіти і забезпечення її конкурентоспроможності на місцевому та міжнародному ринках праці; удосконалення механізмів управління закладами вищої освіти, відповідно до вимог сьогодення, що здійснюють підготовку педагогічних кадрів шляхом розвитку їх автономії; реформування системи досліджень та інновацій шляхом демонополізації її

фінансування, з використанням відповідних правил, спрямованих на підтримку передового досвіду в галузі освіти і науки; модернізація матеріально-технічної бази ЗВО країни; всебічна підтримка мобільності студентів і науково-педагогічних працівників.

Література

1. Білецька В.В, Полянничко О.М., Комоцька О.С. Тенденції розвитку вищої освіти в країнах європейського союзу. *Молодий вчений*. № 4.3 (56.3), квітень, 2018 р. С.10-11.

2. Коваль Л.В. Європейський вектор стратегічних змін у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. №76. Т.2, 2021. С.158-161.

3. Сапожников С.В. Аналіз концептуальних засад вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2016. №2 (12). С.52-60.

4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>